פרק ב

תוכן הכרזת ה"יחי" ומשמעותה

בתקופה מיוחדת זו, ובלשון הרב[1] "די העכסטע צייט" ("**זמן השיא**") לביאת המשיח והגאולה. כשהמלאכה כולה נמצאת בנקודת שיא השלימות – אנו רואים במוחש את סימני הגאולה המבשרים ש"**הגיע זמן גאולתכם**", יעודי הגאולה כבר מתחילים לקבל ביטוי מסוים בעולם, מציאותו של משיח מתחילה להתגלות בעולם (כדלעיל בארוכה) ו"**הנה זה משיח בא**"! אז עיקר כל העבודה מרוכזת בנקודה אחת – "**קבלת פני משיח צדקנו - בפועל ממש**"[2].

הנה בזמן זה, בנוסף להתעוררות המיוחדה בלימוד התורה, קיום המצוות, הצפי' לגאולה וכו' כפי המתאים לזמן מיוחד זה (וכפי שיתבאר בארוכה בשער הבא) נהגו רבים מישראל להכריז כלפי נשיא הדור, הרבי, "**יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד**"[3].

ובהקדים, מפורש בנ"ך כמה פעמים (הן בנוגע למלכי יהודה, ועל דרך זה בנוגע למלכי ישראל), שעם ההכרזה של העם "יחי המלך" באה הכתרת המלך[4] וקבלת מלכותו עליהם.

וכמבואר הדבר בפרטיות יותר בכמה מקומות בפנימיות הענינים, דהיחס שבין המלך והעם (שהמלך הוא "לב כל קהל ישראל"[5]) הוא בב' קצוות: מחד, השפעת החיות לעם הוא על ידי המלך[6]. אך לאידך, מציאותו של המלך תלוי' בעם וכמאמר "אין מלך בלא עם"[7], והעם הם שמכתירים את המלך ומעוררים בו את הרצון למלוכה[8] על ידי שמראים את ביטולם למלך, שמוכנים לקבל מלכותו

1) ספה"ש תשנ"ב ח"א ע' 295. ושם ח"ב (ש"פ משפטים) ע' 363 ועוד.

2) ראה לקמן שער ה פ"ב בארוכה.

3) ההתעוררות ע"כ בא במיוחד בקיץ ה'תנש"א. אז (בהמשך לשיחות הקודש אודות זמן הגאולה) חשבו כו"כ (על יסוד המבואר לקמן בפנים), שצריכה להיות התעוררות מצד העם לקבלת המלכות של מלך המשיח (ולהעיר אשר בהמשך לכך גם חתמו רבים על "קבלת המלכות" של נשיא הדור, הרבי (כמלך המשיח) ונמסר הדבר לרבי. ובמקביל בחורף (טבת) שנת ה'תשנ"ב ארגנו "נשי ובנות חב"ד" ברחבי תבל (בנ.י. לונדון, פריז וכו') כינוסים מיוחדים להתעוררות בזה והדבר התקבל אצל הרבי (וראה גם לעיל פ"א הע' 17 ובהמצויין בספר "והוא יגאלנו" שם).

ובנוסף להנ"ל, הנה כמה פעמים בקיץ ה'תנש"א ובמיוחד בשנת ה'תשנ"ג ותחלת ה'תשנ"ד, למעלה משנה תמימה, מעודד הרבי בכל יום כשהקהל שר את ניגון ה"יחי" (לאחר התפלה במנין של הרבי). וראה בפרטיות יותר בפנים.

4) ראה מלכים א, א. שם מודיע דוד (לצדוק הכהן ולנתן הנביא) איך שיהי' סדר הכתרת שלמה, ע"י שיכריזו לפניו "יחי המלך". ושם לט, מספר שאכן כן הי' "ויתקעו בשופר ויאמרו כל העם יחי המלך שלמה".

5) רמב"ם הלכות מלכים פ"ג ה"ו. והיינו בנוסף לכך שהוא "ראש" (ש"א טו, יז. ועוד). "ראש הדור" (תנחומא חוקת כג. במדבר רבה פי"ט, כח. וראה תניא פ"ב. (וספה"ש ה'תשמ"ח ח"א (שיחת ב' ניסן) ע' 347 ואילך ובהע' 12 שם).

6) שזהו הטעם הפנימי שמורד במלכות דינו בהיפך החיים (ראה לקו"ש חל"א ע' 75 הע' 47).

7) **תניא** שער היחוד והאמונה פ"ז (פא, ב). וראה בחיי וישב לח, ל. שם ר"פ בלק. כד הקמח ערך ר"ה (ב). עמק המלך שער שעשועי המלך רפ"א. ולהעיר מפרקי דר' אלעזר פ"ג. תקוני הזוהר תכ"א ס, רע"ב. תוספות ברכות מ, ב ד"ה אמר אביי. וכמבואר בכתוב (שופטים יז, טו) "שום תשים עליך מלך" והיינו שקבלת המלכות הוא על ידי העם.

8) ראה לקמן הע' 13 והנסמן שם.

עליהם, ומכריזים לפניו "יחי המלך"[4].

ובלשון השיחה (ספר השיחות ה'תשמ"ח ח"א ע' 347 ואילך): "הקירוב שבין המלך להעם הוא לא רק ביחס להמשכת החיות דכל העם, שמקבלים חיותם מהמלך, אלא גם לאידך גיסא – שמציאותו של המלך תלוי' בהעם "אין מלך בלא עם", כלומר, אע"פ שנקראים "עם מלשון עוממות . . רחוקים ממעלת המלך", הרי ביחד עם זה (ואדרבה בגלל זה) פועלים הם את המלכות – המלך.

וכמודגש גם בהכתרת המלך – שהעם מכריזים 'יחי **המלך**' (כפי שמצינו גם במלכות בית דוד), שבזה מודגש גם שפעולת העם היא **בחיי** המלך, חיים של מלך".

ועל דרך זה הוא בהכרזת ה"יחי" ביחס **לנשיא הדור** שבכל דור, וכמפורש שם בהמשך השיחה: "נוסף על האמור לעיל ע"ד ההוספה בענין החיים לכל אנשי הדור ע"י נשיא הדור – הרי, גם אנשי הדור פועלים הוספה בענין החיים אצל נשיא הדור, כאמור לעיל בענין ההכרזה 'יחי המלך'".

וכפי שממשיך שם אשר במיוחד נוגע ענין זה **למלכותו של מלך המשיח** ובלשונו שם: "ונמצא, שבנוגע למלך המשיח מודגש ביותר הקשר והשייכות לכל ישראל . . ולכן, גם הענין ד"אין מלך בלא עם" (תוכן הכרזת העם 'יחי המלך') הוא בהדגשה יתירה אצל מלך המשיח".

מכל הנ"ל ניתן להבין תוכן הכרזת ה'יחי' כלפי הרבי נשיא הדור ובמיוחד בתקופה האחרונה[9]:

בזמן מיוחד זה שכהודעת הרבי (בלשון הילקוט לעיל שער ג פ"ב) "הגיע זמן גאולתכם" וכבר ישנה התגלות מציאותו של הגואל בנשיא הדור (כמבואר בפרטיות בפרק הקודם), יש לומר, דבעת כזו הבקשה והתביעה למלכות בית דוד (כמ"ש "**ובקשו** את ה' אלוקיהם ואת **דוד מלכם**"[10]), כבר אינה ערטילאית ומופשטת, אלא בנוסף להבקשה מהקב"ה ש"יתן עוז למלכו וירם קרן משיחו", אנו מגלים שאנו מוכנים לקבל ברצון מלכותו של נשיא הדור, המשיח שבדור (כ"מלך המשיח")[11].

וכמבואר לעיל בארוכה, דבענין המלכות בכלל ובמיוחד במלכותו של מלך המשיח נוגע ביותר שההתעוררות למלוכה תבוא **על-ידי העם** דוקא ועם ההכרזה

9) וביחס לזמן ומצב ההוה, עתה, ראה לקמן בפנים (ולהעיר גם מהמובא לעיל פ"א הע' 3 בסופה).

10) הושע ג, ה ובמפרשים שם על אתר. ובלשון הב"י (טור או"ח סקפ"ח) "אין ישראל נגאלין עד שיתודו **ויתבעו** שלשתן". ולהעיר מפסיקתא רבתי לה, ב "אף על פי שדברי תורה חביבים הם עלי [ני"א עליכם], לא יפה עשיתם שחכיתם לתורתי ולא חכיתם למלכותי". וראה בב"ח או"ח סי' קיח "**כי אין כסא ה' שלם אלא כשכסא דוד על מכונו בירושלים**". וראה בפרטיות לעיל שער א פ"ג הע' 24.

11) ולהעיר גם מספה"ש ה'תנש"א ח"א (ש"פ משפטים) ע' 330 בסופה "המינוי של דוד מלכא משיחא כבר הי' כמ"ש (תהלים פט, כא) "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו" צריך רק להיות קבלת מלכותו ע"י העם".

של העם **בדיבור (דוקא)**[12] **"יחי המלך"**, שבכך מעוררים **ומגלים** את כח המלכות שבו[12] (וכמבואר בכל זה בפרטיות יותר בפנימיות הענינים[13]).

ועל דרך שמפרש הרד"ק שם (הושע ג, ה): "ואת דוד מלכם: וגם יבקשו את מלך המשיח הבא מזרע דוד **ומעמו** יבקשו שאלתם כי הוא ימשול בהם ולא ימלוך עליהם עוד מלך ישראל משבט אחר".

וכפי שמסיים בשיחה הנ"ל (ספר השיחות ה'תשמ"ח) שם:

"והמעשה הוא העיקר" יש לסיים ולהשלים את "מעשינו ועבודתינו" – כולל גם הבקשה והדרישה "עד מתי"[14], וההכרזה "יחי המלך" דוד מלכא משיחא – **בזריזות הכי גדולה**, הקשורה עם **שמחה וחיות**"[15].

◆ ◆ ◆

ענין **נוסף** בהכרזת ה"יחי" מבואר בשיחה הנ"ל (ספר השיחות ה'תשמ"ח שם) "שתוכנה של הכרזה זו שכבר הגיע הזמן דהקיצו ורננו שוכני עפר – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ועד דהקיצו ורננו דוד מלכא משיחא".

[ולהעיר על ענין פלאי בכך.

ברשימת השיחה לפני ההגהה על ידי הרבי הי' רשום (בקטע הנ"ל): ". . צ"ל הוספה עיקרית בענין החיים (גם) ע"י פעולת העם שמכריזים **"יחי המלך"**, שתוכנה של הכרזה זו – שכבר הגיע הזמן לנשיאותו של **דוד מלכא משיחא**" (והיינו לנשיאותו של מלך המשיח המכונה "דוד" ("דוד מלכא משיחא") כידוע בחז"ל עה"פ "ודוד עבדי נשיא להם לעולם")[16].

12) דכל ענין ה"הכרזה" הוא בדיבור דוקא (ולא במחשבה). וכמפורש הדבר גם בשיחות קודש תשל"ז התועדות ר"ה, שבהכתרת וקבלת המלכות נוגע ביותר ענין ה**דיבור בפה** דוקא, עם ההכרזה בפועל "יחי המלך" ולא מספיק ענין המחשבה והרגש וכו'. (ולהעיר דכללות ענין הדיבור הוא בספירת המלכות ובלי ה"פתח אליהו": "מלכות פה").

***12)** ולהעיר גם מלקו"ש חכ"ז ע' 256 הע' 37 דבמשיח גם בחי' **"מלך בעצם"**, **שאינו צריך לבחי' העם שיעוררו זאת**. ע"י"ש.

13) ראה ספר המאמרים תש"ג בתחלתו בארוכה דהרצון למלוכה הוא רצון נעלם ומתגלה דוקא ע"י העם. ו"מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע" (ברכות נח, א) וכן אנו מוצאים במלכותא דרקיע, **אשר בכל שנה מחדש** (ועד"ז **פעמיים בכל יום** בקריאת שמע), אנו מכתירים את הקב"ה למלך, וכמבואר בגמ' (ר"ה טז, א) **שהקב"ה מבקש** "אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם". וכפי שמלאים בזה כל תפלות ר"ה (ויוהכ"פ) בבקשה והתעוררות למלכותו של הקב"ה "מלוך על העולם כולו בכבודיך" וכו'.

ולהעיר בכל הנ"ל גם מהמבואר בכ"מ בענין השבחים וע"ד שמצינו בזוהר שתלמידי הרשב"י שיבחו אותו "בשבחים נוראים", כדי לעורר ממנו ההשפעה. וראה ספר המאמרים מלוקט ח"ב ד"ה להבין ענין רשב"י (ע' שא וש"נ) דזהו מחמת העילוי דרשב"י שדרגתו הוא בחי' ה**"יחידה"**, שהוא באין ערוך לשאר התנאים, וע"כ בכדי לעורר השפעה ממנו שיאמר תורה הי' צ"ל התעוררות המטה בענין השבחים ע"י"ש. ואולי י"ל עד"ז במשיח שהוא בבחינת ה"יחידה" כנ"ל. וראה בתורה אור (ל, א) ". . כי מחמת השבח שמשבחים את האדם במעלות ומדות שיש בו מעוררים את המעלות ומדות שבו לצאת מההעלם לגילוי . . **אך כ"ז ההילול והשבח להמשיך מההעלם לגילוי הוא ע"י עבדי ה' שהם בבחי' עבדים שמקבלים עליהם עומ"ש בבחי' שום תשים** כו'".

14) ובשיחה (דב' ניסן) שם מבאר דגם בהכרזה "עד מתי?!" כלול תוכן ענין ה"יחי" ע"י"ש. וי"ל בזה לכאו', דבתחלה הי' תוכן הכרזת ה"יחי" **כלולה** ב"עד מתי?!" ולאחר מכן ובמיוחד כשהגיע "זמן הגאולה" (כמבו"ל בפרטיות) והתחיל התגלות מציאותו של משיח, באה הכרזת ה"יחי" **בפני עצמה** (ולא רק כפי שהיא כלולה ב"עד מתי?!").

15) ומכאן המקור גם להכרזה זו מתוך שמחה, והיינו באופן של ניגון שמחה, כנהוג עתה.

16) וכמובא בהמשך שם (סוף ס"ה) "שעי"ז פועלים ביאת דוד מלכא משיחא", היינו ביאת המשיח בפשטות, וכהמשך הענין שם (ראה שם סעיף יב ובסעיף יג ("שמקרבת את הגאולה ע"י

אך כשהכניסו ה"מניחים" (– רושמי השיחות על פי דברי הרבי) את רשימת השיחה לרבי על-מנת להגיהה (כפי הסדר), העביר הרבי קו על התיבות ~~"לנשיאותו של"~~ והוסיף במקומם: "דהקיצו ורננו שוכני עפר*[16] – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ועד דהקיצו ורננו (דוד מלכא משיחא)".

כלומר, עפ"י הגהתו של הרבי התקבל שישנו תוכן נוסף להכרזת ה"יחי" והיינו שבכך אנו מכריזים "שכבר הגיע הזמן . . דהקיצו ורננו דוד מלכא משיחא".

באותה עת לא הובן כל כך כונת הגהה זו, אך לאחר מכן ראו בזה **גם** רמז באופן מיוחד לזמן שלאחר ג' תמוז, שתוכן ענין ההכרזה ד"יחי" יהי' כולל בתוכו גם הענין ד"דהקיצו ורננו"[17].

והיינו שבשיחה זו מבאר דבהכרזה זו יש גם תוכן ההודעה והתביעה מהקב"ה שמתחננים ופועלים שכבר הגיע הזמן של "יחי המלך" גם בהמובן והאופן של "הקיצו ורננו" של מלך המשיח וכפי שהוא במיוחד בזמן זה.

ועפי"ז, דבתוכן הכרזת ה"יחי" יש גם התביעה והנתינת כח להוספת כח וחיות מחודשים עד לבחינת "הקיצו ורננו", מובן דלאחר ג' תמוז יש להכרזה זו משנה תוקף (וביתר שאת), כשההכרח לתבוע ולפעול הוספת חיות מודגשת ביותר[18].

(כלומר, בימים אלו (שלאחר ג' תמוז), בהכרזה זו[19], מתבטאת גם השאיפה וההשתוקקות לראות את מלכנו, ומכריזים ותובעים בזה שכבר הגיע הזמן ד"הקיצו ורננו" מלכא משיחא, ונזכה להתראות עם הרבי בעיני בשר[20], והוא יגאלנו).

◆ ◆ ◆

דוד מלכא משיחא") וז"פ).

*16) ישעי' כו, יט.

17) ולהעיר שבזה אינו מזכיר "שוכני עפר" (כמו בקטע הקודם). וראה אלשיך עה"ת פי' ויחי "בבחינת יעקב הוא הגדר אשר הי' בו מתחלה, לא נסתלק רק גוע, כמו שנתעלף שעדיין כל כחות נפשו ורוחו נשמתו דבקים בו בעצם . . כי גם שיתר הצדיקים נקראים **ישני עפר** ולא מתים בעצם ועד ממה שרבינו הקדוש הי' מקדש בביתו בכל ליל שבת ורבי אלעזר ב"ר שמעון שהי' שופט את ישראל כ"ב שנה בתוך חדרו אחר סילוקו. ורבי אחא בר יאשי' שדבר עם רב נחמן מתוך קבורתו, הנה כל אלה לא הי' בהם רק מהנפש, אך לא מרוח ונשמה, כי נסתלקו מהם, יתר עליהם יעקב כי הכל הי' בו" עכלה"ק (וראה עוד בבחינת "יעקב לא מת" לקמן ב"נספחים" – ב). והיינו שיעקב אינו אף בבחינת "ישני עפר" אלא כלשונו ע"ד "עלפון" עמוק וכיו"ב. ובפשטות אשר שונה היקיצה ("הקיצו ורננו") בבחינה זו, מהיקיצה ("הקיצו ורננו") מכפי שהוא באלו שהם בבחינת "ישני עפר" (כלשון האלשיך הנ"ל). וראה בנוגע למשיח בשער הגלגולים להאריז"ל פי"ג (מובא באור החמה לזוהר שמות ז, ב). ובאור החמה לזוהר ויקהל ריב, א, בשם הפרדס (וראה גם בפירש"י סנהדרין צח, א ד"ה "אפתחא דרומי" ובמהרש"א שם).

ולהעיר מפירוש הראב"ע לדניאל יב, ב. "ורבים מישני עפר יקיצו": "ורבי ישועה אמר כי ישני עפר משל על ישראל שהם בגלות כמו מתים". והיינו ש(עצם ענין הגלות הוא בחי' המיתה ו) עצם ענין הגאולה הוא הענין ד"יקיצו ורננו".

18) ולהעיר מהגי' סוכה נב, א דהקב"ה אומר לו למשיח "שאל ממני דבר ואתן לך . . אומר לפניו רבש"ע **איני מבקש אלא חיים**".

19) ובנוגע לנוסח "יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד", י"ל דהוא מיוסד גם בלשון המובא במלכים - א א, לא "יחי אדוני המלך דוד לעולם" וכמבואר בספר השיחות תשנ"ב ח"א (ש"פ תולדות) ע' 133 שעם הכרזה זו ("יחי אדוני המלך דוד לעולם") נפעל התגלות מציאותו של משיח (ואכן עם הכרזת ה"יחי" (בשנת תשנ"ג (ובפרט בי' שבט תשנ"ג שהי' בפרסום גדול) ואילך, נתפרסם שמו של הרבי כמשיח בעולם (עד גם לאו"ה), בפרסום גדול). וכן, נוסח זה ("יחי . . ועד") עודד הרבי באופן נפלא, ובמיוחד בשנת תשנ"ג-ד).

ולהעיר גם מהתוספתא בסנהדרין פ"ד ה"ב ביחס למלכי בית דוד) "וקורין אותו אדוננו ורבנו".

וביחס לתיבות "לעולם ועד", להעיר מהמבואר בתורה אור פז, ב ע"פ "ואברכה שמך **לעולם ועד**", דהפי' "לעולם ועד" היינו שההמשכה תבוא בגדרי העולם ממש (ולא תשאר רק באופן מקיף).

20) ולא ניתן להסתפק בחיים רוחניים ואף לא באופן המובא לעיל הע' 17 בנוגע ליעקב כמבואר בגמ' תענית ה, ב ש"יעקב

וכדאי להעיר עוד בכל הנ"ל.

בנוסף לדברי הרבי בשיחה הנ"ל, הנה היחס המיוחד להכרזה זו קשור גם לעידוד הנפלא של הרבי לניגון ה"יחי" מידי יום ביומו, למעלה משנה תמימה בשנת ה'תשנ"ג ותחלת ה'תשנ"ד, לאחר התפלות, כידוע ומפורסם.

בתקופה זו, בזמן הכי אחרון שזכינו לראות את הרבי עמנו, כאשר "את חלינו הוא נשא" וכו', התנועות האחרונות שראינו מהרבי (במשך למעלה משנה) הוא העידוד הנפלא, מתוך מסירות נפש, בתנועות גופו הקדוש לניגון זה. תנועות קודש אלו בתקופה הרת עולם זו חקוקים עמוק בנפשו רוחו ונשמתו של כל חסיד.

ואמנם, ההתבוננות והזכרון (ובפרט ש"נזכרים ונעשים") בתנועות קודש אלו נותנים לנו את הכח לעמוד בנסיון ולפרסם את בשורת הגאולה שבאה על ידי הרבי, בשמחה ובחיות גם ברגעים קשים ומרים אלו, ונוטעות בנו בפנימיות יותר את ההכרה וההרגשה שבקרוב ממש נזכה להתראות עם הרבי בעיני בשר והוא יגאלנו.

אבינו לא מת" ולכמה דעות בחז"ל חי הי' והיינו גם **בחיי הגוף** וכפירש"י שם "נדמה להם שמת אבל חי הי'" (וכמבואר בארוכה בלקו"ש חל"ה ע' 223 ואילך וראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1261) – הרי אין זה חיים הנראים גם **בעיני בשר שלנו** (וע"כ אין בזה סתירה לקברו קברניא אף שחי הי' בגופו!), כמבואר בארוכה בלקו"ש חל"ה הנ"ל.